

laudem, ut eo sæpius gratiæ divinæ inculcetur, A
memoria: *Kimchi*.

אֲרִירֵי *excellentes*:] vide de hōc epithetō
Psal. XCIII, 5. ubi fluctibus tribuitur marinis:
item *Jud. V, 13. Capellus crit. sac. f. 264.* censet,
LXX legisse אֲרִירֵי, cum reddiderint *καταίσις*.
verum haut opus novâ isthac lectione, cum eti-
am אֲרִירֵי eundem significatum pro ratione con-
textus exprimat.

EXPLICATIO VERSUS XIX.

לִּסְחָח:] vide de hōc sequentibusque versibus
Psal. CXXXV, 11. 12.

EXPLICATIO VERSUS XXI.

לְנַחֲלָה *in hereditatem*:] ingens & hac di-
vina gratia, quod vicinæ gentes non denuo ex-
pulerint colonos hosce novos, &c. *Kimchi*.

EXPLICATIO VERSUS XXII.

עֲבָדוֹ *servo suo*:] quem scilicet cultui suo pe-
culiariter præ alijs mundi nationibus destinave-
rat: vid. *Psal. CII, 15. 29. CV, 6. 25. CXIII, 1. CXXXV,*
14. Sic & alibi idem hicce populus vocatur Dei
primogenitus *Exod. IV, 22.*

EXPLICATIO VERSUS XXIII.

שִׁבְשֹׁבֵנוּ *qui in humilitate nostra*:] h. e. se-
cundum *Campensem*: quoties premebamur, vel
quoties honoribus, opibus ac felicitate omni pri-
vati, ad abjectam planè conditionem redigeba-
mur ab hostibus, ut humi velut desidere cogere-
mur, &c. Vide eandem hanc vocem *Cob. X, 6.* po-
nitur stultus in celsitudinibus amplis, & divites
(sapientiâ) בְּשִׁבְשֹׁבֵנוּ *in humilitate sedent.* De multipli-
ci autem hac populi delinquentis humiliatōe per
vicinos populos passim testatur *liber Judicum.* Lu-
therus: da wir untergedrückt waren. De captivi-
tate Babylonicâ *Aben Esra & Kimchi*; quanquam
etiam præsentem includi posse *Kimchi* adjiciat.
Sed quomodo *Recordationem* divinam de prædicare
possunt, cum è præsentis exiliō nondum se libera-
ri cernant? Respectus ergo hîc omnino habetur
ad oppresiones populi varias post Josuam ad
Davidis usque tempora.

זָכַר *recordatus est nostri*:] mittendo nimi-
rum Judices ac Salvatores, qui gentem rursus no-
stram gloriose eveherent, hostili jugō fortiter de-
pulsō. Iterum ἀνερωποπαθῶς *Recordari* dicitur De-
us, quando post duras adversitates, ubi homi-
num oblitus videtur, novum ipsō opere amoris sui
memoris exhibet documentum; uti vidimus
Psal. CXV, 12. CXXXII, 1.

נוֹסְרֵינוּ *nostri*:] (ל) pro נַח, ceu *2. Samuel, III, 20.*
Aben Esra. vide *Psal. CXXXV, 11.*

EXPLICATIO VERSUS XXIV.

וַיִּפְרְקֵנוּ *eripuit nos*:] violenter, dilacera-
tis velut vinculis ac claustris omnibus, quibus li-
bertas nostra inhihebatur. Nimirum פָּרַק est
idem ac *disrupit, dilaceravit*, v. g. *Genes. XXVII, 40.*
quum incipies dominari, וַיִּפְרְקֵנוּ *abrumperant*
ejus à collō tuō: *Exod. XXXII, 2.* פָּרְקוּ *abrumperant*
monilia aurea, &c. Hinc idem est ac, violenter
ex alterius potestate vel infortuniō stringente,
eripuit, v. g. *Tbren. V, 8.* servi dominati sunt nobis,
& nemo פָּרַק *liberans* è manu eorum.

EXPLICATIO VERSUS XXV.

לֶחֶם *panem*:] i. e. cibum competentem. Ita

namque generatim omne alimenti genus voce
Panis comprehendi solet, ceu ipsa docet domini-
ca oratio. vide *Prov. XXVII, 27.* abundantia lactis
caprarum לֶחֶם *in cibum tuum, & in cibum domus*
tue &c. Sic quod *Marc. VI, 36.* vocatur *panis*, id
Matth. XIV, 15. cibus appellatur: sic de cibō bru-
torum *Psal. CXLVII, 9.* De alimentorum submi-
nistratōe reducibus e Babel divinitus procura-
tâ, *Aben Esra*, juxta illud *Jes. XLIX 10.* non esurient
fervi mei &c. Verum rectius *Kimchi* universale
hoc existimat beneficium, ita, ut psalmus eō mo-
dō finiatur, quō inchoaverat.

כָּשָׂר *universæ carni*:] h. e. animatis, tam ra-
tionalibus, quam irrationalibus, aquatilibus,
terrestribus, feris, cicuribus, volucris, &c.
Synecdochice *Caro* ponitur pro Carne animatâ,
ut *Genes. VI, 13. 17.*

EXPLICATIO VERSUS XXVI.

וְהוֹדוּ *confitemini*:] per epanalepsin eōdem
modō psalmus clauditur, quō superius inchoa-
batur; æque ut *Psal. CXXXV, CXVIII, CIII, VIII,*
&c. item *Cob. I, 1. XI, 8.*

B
וְהוֹדוּ *Deo cælorum*:] qui videlicet solus
supremis his amplissimisq; imperare potest cor-
poribus, quorsum nulla vel dæmonum vel ho-
minum penetrare potest potestas, unde etiam
in cælis thronus ejus esse dicitur, &c. quippe solus
ipse cælos creavit, *vers. 5. 7.* solus ipse eorum mo-
deratur cursum, *Job. XXXVIII, 33.* hinc solius
ejus cæli esse dicuntur, *Deut. X, 14. Psalm. VIII, 4.*
LXXXIX, 12. CXV, 16. CXLIV, 5. Thren. III, 66. &c.
ac proinde etiam *Deus cæli* vocatur *Genes. XXIV, 7.*
2. Par. XXXVI, 23. Esr. I, 2. V, 12. VI, 9. 10. VII, 12. 21.
23. Neh. IX, 1. 4. 5. II, 4. 20. Dan. II, 18. seqq. Jon. I, 9. &
b. l. Campensis: qui omnipotentia suâ autor est ipsius
cæli. *Kimchi: Deus cælorum, i. e. aëris & firmamen-*
ti, vocatur, quia illinc venit pluvia, quæ cibi cau-
sa est; vel secundum R. Aramam, quia primum
regit mobile, quō cæteri cæli circumgyrantur.
Referuntur huc, quæ *Deuter. XXVIII, 12.* de aper-
tione thesauri, seu cælorum extant, unde ter-
ræ tribuatur pluvia &c. verum commodius im-
perium Dei cæleste describitur, ceu in oratione
dominicâ: *Pater noster &c.* De numero XXVI.
C
versuum hujus psalmi mysticam Rabbiorum re-
fert *Kimchi* sententiam, quod totidem ætates vel
secula intercesserint à creatione ad promulgatio-
nem usque legis, sive juxta R. Salomonem vi-
cies sexies repetitur, *in seculum misericordia ejus*:
quia totidem ætates ante latam Mosis legem so-
lâ Dei gratiâ sunt gubernatæ. Idem legitur etiam
in *Midrasch.* Verum quid de his sentiendum, le-
ctori cordato facile obvium. In *Vulgata & Arab.*
adhuc additur: *confitemini Domino dominorum,*
quoniam in æternum misericordia ejus. Verum in
LXX. deest, ut & in Chaldæo, Syrô & Æthio-
picō.

USUS PRACTICUS E VERSU I.

- (1) De laude Dei *prac. II.*
- (2) De Dei bonitate gratiæque æterna; *L. de*
Deo.
- (3) Gratia hæc Dei nunquam repeti inculcarique
nimis potest: *Satan impugnat, ratio fluctuat, mun-*
dus extenuat, &c.

USUS E VERSU II. & III.

- (1) *Majestas Dei excellit universa.*

(2) *Dis*